

Дудченко Вікторія Юріївна, к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки

Державний вищий навчальний заклад

«Українська академія банківської справи

Національного банку України»

м. Суми

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНІМ БОРГОМ

В сучасних умовах нестабільності світової фінансово-кредитної та національних фінансово-бюджетних систем, загострення проблем державної заборгованості, підвищення вимог до національної економічної безпеки актуалізується питання формування цілісної концепції управління державним боргом. В умовах обмеженості внутрішніх національних ресурсів, зростання ролі зовнішніх джерел фінансування, враховуючи переважання у структурі державного боргу зарубіжних країн зовнішніх запозичень та з урахуванням наслідків світової економічної кризи, що лише загостила проблему світової заборгованості, посилюється роль стратегічного управління зовнішнім державним боргом. Оптимізація боргового управління потребує розробки та впровадження цілісної боргової стратегії, що сполучає завдання поточного та стратегічного коригування, спрямованості та орієнтації на вирішення поточних проблем з одночасною розробкою планів та прогнозів на майбутнє.

Характерними рисами стратегічного управління зовнішнім державним боргом мають стати:

- спрямування на встановлення балансу боргової політики з невизначеним, нестабільним середовищем – узгодження боргової та макроекономічної політики, боргової та бюджетної політики;
- оцінка і передбачення змін у зовнішньому середовищі - прогнозування кон'юнктури ринку зовнішніх запозичень, зокрема, ринку державних цінних паперів; залучення коштів для фінансування витрат бюджету з урахування потреб у витратах і можливостей виконання витратних потреб у необхідний строк і в повному обсязі.
- вибір засобів адаптації до змін зовнішнього середовища – виявлення і впровадження ефективних методів регулювання зовнішнього державного боргу, пошук ефективних схем здійснення запозичень;
- наявність багатоваріантного боргового планування, комплексного планування державних зовнішніх запозичень, розробка довгострокової стратегії зовнішніх державних запозичень; планування капітальних витрат бюджету з урахуванням можливостей бюджету по їх фінансуванню за рахунок власних та запозичених ресурсів.

Дієвість системи стратегічного управління зовнішнім державним боргом базується на чіткому визначенні, впровадженні і виконанні стратегічних цілей та базових принципів. Для формування ефективної структури управління державним боргом ми пропонуємо групу стратегічних цілей з наступних складових: обмеження боргового навантаження на державний бюджет; мінімізація вартості обслуговування державного боргу; оптимізація структури державного боргу; задоволення, за рахунок зовнішніх запозичень, потреб уряду в додаткових фінансових ресурсах, необхідних для фінансування загальнонаціональних програм. В основу стратегічного управління зовнішнім державним боргом мають бути покладені наступні базові принципи:

1. Принцип глобальності, що полягає у формуванні загальної спрямованості державної політики на боргове фінансування, визначенні стратегії і направленості боргової політики на використання зовнішніх джерел фінансування;

2. Принцип цілісності, що відображає взаємозв'язок елементів системи управління державним боргом, сполучення системи стратегічного управління зовнішнім державним боргом, в контексті зовнішньої позикової та боргової політики, з фінансово-бюджетною політикою країни.

3. Принцип гнучкості, що реалізується у проведенні постійного моніторингу елементів фінансового ринку та координації дій на національному та світовому ринках позичкового капіталу.

4. Принцип безперервності та послідовності, що характеризує постійність і поступовість впровадження стратегічних змін, з урахуванням особливостей нових та результатів здійснених зовнішніх запозичень.

5. Принцип збалансованості, що відображається у формуванні стратегії законодавчого обмеження обсягу державних зовнішніх запозичень, в узгодженні дохідності зовнішніх державних цінних паперів із загальними тенденціями світового фінансового ринку; в гармонізації економічних інтересів держави та зовнішніх інвесторів.

6. Принцип обґрунтованості, що відображає реалістичність стратегічних боргових планів здійснення зовнішніх запозичень, узгоджених з оцінкою параметрів зовнішнього середовища та необхідну економічну та фінансову ефективність використання зовнішніх державних запозичень.

Створення ефективної концепції стратегічного управління зовнішнім державним боргом має базуватися на формуванні боргової стратегії у контексті створення і затвердження перспективного фінансового плану і довгострокової програми регулювання зовнішнього державного боргу, що має враховувати ступінь боргової стійкості країни, особливості міжнародного руху капіталу, світового фінансового ринку.